

I.

Bidrag

til

Østgrønlændernes Anthropologi

af

Søren Hansen.

1886.

Grundlaget for den følgende Fremstilling af Østgrønlændernes Legemsbygning og øvrige fysiske Forhold er en Række anthropologiske Undersøgelser, som ere foretagne af den danske Konebaadsexpedition til Østkysten af Grønland i Aarene 1883—85.

Det samlede Antal af maalte, undersøgte og beskrevne udgjør ialt 136 voxne Individer af begge Kjøen, af hvilke 46 hørte hjemme i den nordlige Del af den berejste Kyststrækning og ere undersøgte af Expeditionens Chef, Kaptajn G. F. Holm, under Overvintringen ved Angmagsalik, medens Premierlieutenant V. Garde har undersøgt 45 Individer fra den sydlige Del af Østkysten, og som et interessant og værdifuldt Supplement et lignende Antal fra den sydligste Del af Vestkysten. Kaptajn Holm har desuden tilstillet mig en udførlig almindelig Beskrivelse af den nordlige (og største) Del af Befolkningen, og under Bearbejdelsen af dette Materiale har jeg end yderligere kunnet støtte mig til en stor og smuk Samling af Portræter, som Kandidat Knutsen har fotograferet. Endelig har jeg kunnet undersøge en af Expeditionen tilvejebragt Række a Kranier og nogle faa andre Knogler, som for største Delen ere indsamlede af Kandidat P. Eberlin, samt en Samling af Haarprøver fra Angmagsalik.

Vort tidligere Kjendskab til Østgrønlændernes Udseende var yderst ringe og saa godt som udelukkende baseret paa en Række spredte Notitser i forskjellige Rejseberetninger, knappe i Formen, ufuldstændige og lidet oplysende. Clavering¹⁾ har kun nogle faa Linier om den lille, men yderst interessante Eskimostamme, han traf paa c. 74° N.Br., og hans eneste Bemærkning af Værdi

¹⁾ Edinburgh new philosophical Journal 1830. Oversat i Petermanns Mitth. 1870, p. 325.

er, at Parrys Beskrivelse ¹⁾ af de Indfødte ved Igloolik i alle Punkter passede paa hine. Udførligere er Graah ²⁾, men hans spredte Bemærkninger give dog kun et uklart og usikkert Billede af dette Folk. Det samme gjælder om alle de andre Forfattere, der have beskæftiget sig med dette Emne, og det er forsaavidt let forklarligt og tilgiveligt, at man lige til den allernyeste Tid ³⁾ har søgt en Støtte for Paastanden om en gammel-nordisk Colonisation af Grønlands Østkyst i den nuværende Befolknings Udseende, skjøndt dette i Virkeligheden har været saa godt som ukjendt. Det bør dog fremhæves, at Pansch ⁴⁾ efter en omhyggelig Undersøgelse af de Kranier, han selv indsamlede omkring Cap Borlase Warren, udtrykkelig har udtalt sig imod en saadan Indblanding af europæiske Elementer. De Kranier, som Clavering og den yngre Scoresby muligvis have bragt hjem fra denne Egn, ere saavidt vides aldrig beskrevne og maaske helt forsvundne mellem andre grønlandske Kranier; det samme gjælder om et, som Graah havde med, hvorimod hans Ledsager paa den første Del af Rejsen, Vahl, forærede A. Retzius et Kranium fra Østkysten, som denne har beskrevet i Forbindelse med et fra Upernivik. ⁵⁾

Under disse Omstændigheder har Expeditionen saa at sige beriget Anthropologien med et helt nyt Folk, som ganske vist stemmer med det Billede, man maatte have dannet sig, hvis der aldrig havde været Tale om Krydsning med Nordboer, men som man i høj Grad savnede positive Oplysninger om.

¹⁾ Journal of a second Voyage etc. London 1824.

²⁾ Undersøgelsesrejse til Østkysten af Grønland. Kbhvn. 1832. pp. 77, 119 o. fl.

³⁾ Nordenskiöld: Den andra Dicksonska Expeditionen till Grönland. Stockholm 1885. p. 462.

⁴⁾ Von irgendwelchen von Osten her kommenden fremden Einflüssen, von «normannischen» Beimischung, an die so Mancher noch glauben möchte, ist auch hier keine Spur nachzuweisen. Zweite deutsche Nordpolarfahrt. II. p. 153.

⁵⁾ Forh. ved 3die skand. Naturf. Møde. Stockholm 1842. Oversættelse i Müllers Archiv. 1845. p. 122.

Ifølge den af Kaptajn Holm, ved Kateketen Joh. Hansen (Hanseråk) affattede Mandtalsliste, udgjorde Befolkningen paa Grønlands Østkyst — Efteraaret 1884 — ialt 548 Individuer. Dette Antal er selvfølgelig altfor lille, til at en statistisk Bearbejdelse kan foretages med Haab om fuldt paalidelige Resultater, men idet jeg erkjender dette, maa jeg dog anse det for tilladeligt at gjøre Rede for et enkelt ejendommeligt Forhold af speciel anthropologisk Interesse, medens det ellers ligger udenfor min Opgave at undersøge det interessante Aktstykkets øvrige Indhold.

Af de 548 Individuer hørte 245 til Mandkjønnet og 303 til Kvindekjønnet. Der fandtes saaledes 1237 Kvinder for hver 1000 Mænd, et Forholdstal, der ser ret naturligt ud i følgende Sammenstilling: ¹⁾

	Kvinder pr 1000 Mænd.
Danmark	1035.
Færøerne	1050.
Island	1121.
Vestgrønland	1154.
Østgrønland	1237.

Det turde imidlertid være tvivlsomt, om denne betydelige Overvægt uden videre kan forklares, som et Resultat af den

¹⁾ Folketællingen i Grønland, 1ste Oktober 1880. Statistiske Meddelelser, 3. R. 6. Bd.

ved et livsfarligt Erhverv forøgede Mortalitet i de ældre mandlige Aldersklasser. Ganske vist er det ikke meget sandsynligt, at Østgrønland i denne Henseende skulde afvige synderligt fra de danske Distrikter paa Vestkysten, men et Blik paa Forholdet i de forskjellige Aldersklasser vil vise, at Sagen ikke er saa simpel, som den synes.

Kun for de mindre Børns Vedkommende kan Mandtalslistens Aldersangivelser betragtes som nøjagtig, medens den forøvrigt ifølge Sagens Natur kun hviler paa et Skjøn. Der ligger heri en Hindring for Sammentælling efter Aldersklasser, som dog for en Del er fjernet derved, at samtlige Individuer (deriblandt 13, for hvilke der ingen Alder er opført) ere betegnede henholdsvis som Mænd og Dreng, Kvinder og Piger, idet Grænsen er sat ved femten Aars Alderen, og naar man ikke kan disponere over store Tal, maa denne Deling vel betragtes som den eneste, der har nogen Værdi.

Ved at inddеле den samlede Befolkning paa denne Maade kommer man til det mærkelige Resultat, at Kvindekjønnetts numeriske Overvægt er større i Barnealderen end senere, skjøndt der netop i Analogi med Forholdene paa Vestkysten var Grund til at vente det modsatte.

	Mænd.	Kvinder.	Kvinder pr. 1000 Mænd.
Børn	99	128	1293
Voxne	146	175	1199
Alle	245	303	1237

Trods de smaa Tal kan jeg ikke opfatte dette Fænomen som en ren Tilfældighed. Ganske vist maa det indrømmes, at det hele godt kan hidrøre f. Ex. fra et fejlagtigt Skjøn over de enkelte Individuers Alder, — hvis man blot havde regnet nogle faa unge Mænd for Dreng og nogle faa Piger for voxne

Kvinder, vilde Forholdet ikke være bleven saa besynderligt —, men det synes dog at fremgaa af Tallene, at Forskjellen mellem Antallet af Mænd og Antallet af Kvinder mere skyldes en særegen Raceejendommelighed end de to Kjønns af Livsvilkaarene betingede forskellige Mortalitet.

Denne Opfattelse støttes desuden betydeligt ved de faa Oplysninger, der haves om Forholdet paa Vestkysten fra den Tid, da den derboende, endnu relativt ublandede Befolkning stod Østgrønländerne nærmere i Levemaade og Livsbetingelser end nu. I 1762 angav Crantz Talforholdet mellem Mænd og Kvinder i Sydgrønlands tyske Menigheder som 1000 til 1348, og ved dette Aarhundredes Begyndelse var der i hele Sydgrønland omtrent 1500 Kvinder for hver 1000 Mænd, medens der i det sidste halvhundrede Aar i hele Vestgrønland kun har været mellem 1100 og 1150, noget flere i det sydlige end i det nordlige Inspektorat.

Desværre har man under Expeditionens korte Ophold paa Kysten ikke kunnet tilvejebringe et tilstrækkeligt Materiale til Bedømmelse af Mortalitetsforholdene, det eneste sikre Middel til at løse Spørgsmaalet, og man maa derfor indtil videre blive staaende ved det her anførte, vel sagtens for bestandigt.

Den almindelige Forestilling, som man tidligere havde om Østgrønlændernes høje Væxt i Modsætning til Befolkningen paa Vestkysten, har ved Expeditionens Maalinger af et større Antal Mænd og Kvinder — ialt 136 — vist sig at være noget overdreven. Saavidt som man tør slutte noget af en Sammenligning af det foreliggende Materiale med de Maalinger, jeg selv har foretaget paa den mellemste Del af Vestkysten (Sukkertoppens og den nordlige Del af Godthaabs Distrikt), er Forholdet det, at Legemshøjden tiltager fra Syd til Nord langs begge Kyster, og navnlig viser Expeditionens Maalinger en betydelig Tilvæxt

fra den sydligste Del af Vestkysten (Julianehaabs Distrikt) gennem den sydlige til den nordlige Del af Østkysten.

	Mænd.				Kvinder.			
	Antal.	Gjennem- snit. ¹⁾	Maximum.	Minimum.	Antal.	Gjennem- snit.	Maximum.	Minimum.
Nordlige Østkyst . .	31	1647	1760	1540	15	1551	1650	1450
Sydlige — . .	22	1604	1682	1486	23	1529	1630	1430
Sydlige Vestkyst . .	21	1576	1684	1520	24	1518	1602	1452
Mellemste — . .	140	1606	1775	1470	110	1506	1640	1370

Skjønt Forskjellighederne i og for sig ere betydelige nok, kan man dog i Betragtning af det forholdsvis ringe Antal maalte ikke tillægge dette Resultat en afgørende Betydning, men Spørgsmaalet har en særlig Interesse, fordi man ofte finder angivet, at Eskimoernes Højde aftager fra Vest til Øst. Hvis denne Theori, som stammer fra en Sammenstilling af Topinard i hans fortræffelige «Etude sur la taille»²⁾, iøvrigt var holdbar, vilde man i de her meddelte Maal kunne finde en Støtte for den af Rink³⁾ antydede Hypothese, at Østgrønland er befolket ved Indvandring nordfra, nord om hele Øen. Det maa imidlertid fremhæves, at Beviset for en saadan Hypothese i Almindelighed maa føres med Grunde af en ganske anden Art, og ved Gjennemsyn af de herhen hørende Kilder, en Række arktiske Rejsebeskrivelser, viser det sig desuden, at Theorien om Eskimoernes aftagende Højde ingeni lunde kan betragtes som tilstrækkelig funderet, selv om man end ikke stiller nær saa

¹⁾ Her og i det følgende angives alle Maal i Millimetre, hvor andet ikke udtrykkelig siges.

²⁾ Revue d'Anthropologie. V. 1876. p. 61.

³⁾ Eskimoiske Eventyr og Sagn. Kbhvn. 1866. Indledning p. 44.

strengere Fordringer til Materialet, som Topinard selv i Slutningen af den nævnte Afhandling.

Forsaavidt de afhænge af Naturforholdene, synes de forskellige Livsvilkaar paa Øst- og Vestkysten ikke at kunne forklare det Faktum, at Befolkningen paa den ene Kyst er saa meget større end Befolkningen paa den anden, men derimod turde der være god Grund til at formode, at den mere eller mindre intime Forbindelse med den europæiske Civilisation har haft en væsentlig Indflydelse ogsaa i denne Retning, uden at det dog med Bestemthed kan paavises, hvorledes den i saa Henseende har virket. Navnlig maa det erindres, at Befolkningen paa Østkystens nordlige Del, mellem $65\frac{1}{2}^{\circ}$ og 66° N.Br., i Egnen omkring Kaptajn Holms Overvintringsplads, Angmag-salik, hidtil har været saa godt som uden al Berøring med de danske Colonier, medens der er stadig Forbindelse mellem disse og Befolkningen paa den sydlige Østkyst, hvor Legemshøjden heller ikke er meget forskjellig fra Vestgrønlændernes.

Betragter man hele Østkysten under et, bliver Gjennemsnitshøjden for 53 Mænd 1629^{mm} og for 38 Kvinder 1538^{mm} , og den er altsaa fremdeles ikke lidt større end paa Vestkysten, hvor den for 161 Mænd er 1602 og for 134 Kvinder 1508^{mm} . I Sammenligning med andre Folkeslag ere Østgrønlænderne vel under Middelhøjde (1650^{mm}), men dog over den vedtagne Maximalgrændse for smaa Folk (1600^{mm}) og navnlig højere end mange asiatiske Stammer, som Ostiaker (1560), Samoieder (1595), Japaner (1598) og Indokinesernes forskellige Grupper (fra 1525 til 1600) samt Buskmænd (1444), Negritos (c. 1500) og en Række andre afrikanske, sydamerikanske og australske Stammer. ¹⁾

Ved Grupperingen efter Højdeklasser med Tilvæxt af 5 Ctm. finder man god Overensstemmelse med de beregnede Gjennemsnit:

¹⁾ Smlgn. Topinard: Elements d'Anthropologie generale. Paris 1885.

	Mænd.	Kvinder.
1401—1450	•	3
1451—1500	1	4
1501—1550	6	17
1551—1600	10	9
1601—1650	15	5
1651—1700	15	•
1701—1750	5	•
1751—1800	1	•
Ialt . .	53	38

Dette maa betragtes som en god Kontrolprøve for Resultatets Rigtighed, som i Betragtning af det ringe Antal har særlig Værdi.

Den følgende Sammenstilling efter Aldersklasserne tør jeg kun tillægge en mindre Betydning, dels fordi Tallene her blive for smaa, dels fordi Resultatet vilde blive et ganske andet, hvis man tog Aldersklasser paa 10 Aar, i Stedet for som her paa 5 Aar. Jeg hidsætter derfor Tabellen med behørigt Forbehold og nærmest kun for at vise, hvor forsigtig man maa være med en statistisk Behandling af saa smaa Rækker.

Aldersklasse.	Mænd.		Kvinder.	
16—20	5	1611	18	1539
21—25	17	1621	8	1545
26—30	8	1665	5	1516
over 30	23	1626	7	1541
Samlet Gjennemsnit	53	1629	38	1538

Forsaavidt som man imidlertid alligevel vil indlade sig paa at drage Slutninger i denne Retning af det foreliggende Ma-

teriale, saa fremgaaer det af Tabellen, at Mændene naa den største Højde mellem det 26de og det 30te Aar, medens Kvinderne allerede naa den mellem det 21de og det 25de. Sammenstillingen bliver forøvrigt yderligere irrelevant ved den Omstændighed, at de enkelte Individets Alder ifølge Forholdenes Natur kun har kunnet angives ved Skjøn.

Legemets almindelige Proportioner, dets forskellige større Bestanddeles relative Dimensioner, er et af den komparative Anthropometris svageste Punkter. Ved Anvendelsen af talrige forskellige Metoder har man rundt om i Verden tilvejebragt et overvældende stort Materiale af enkelte Maalinger, men man har ikke kunnet beherske de stedse voxende Masser, og de positive Resultater af alt dette Arbejde ere derfor endnu af højst problematisk Værdi. En nøjagtig Udmaalning af mange af de Dimensioner, hvorom der her er Tale, kræver en anatomisk Indsigt og en Øvelse, som kun de færreste af Undersøgerne ere i Besiddelse af, og i mange Tilfælde har hverken Indsigt eller Øvelse kunnet overvinde de tekniske Vanskeligheder fuldstændigt. Mere end om noget andet gjælder disse Bemærkninger om det, hvormed vi her først skulle beskæftige os, Lemmernes relative Længde, og et fuldstændig tilfredsstillende Udbytte af dette Afsnit vil derfor heller ikke kunne ventes.

Det bedste Udtryk for Lemmernes Forhold hos Østgrøn- lænderne foreligger i en skriftlig Meddelelse fra Kapt. Holm, hvor det hedder: «Medens Armene ere meget kraftigt udviklede, ere Benene mindre udviklede i Forhold til det øvrige Legeme.» Hermed er egentlig alt sagt, men til nærmere Forstaaelse maa det dog endnu bemærkes, at Armene ikke ere lange, hvorimod Benene maa betegnes som korte i Forbindelse med deres lidet udviklede Muskulatur (tynde Lægge).

Det simpleste Udtryk for Armenes relative Længde har man i Favnevidden, den største Afstand mellem de horizontalt udstrakte Armes Fingerspidser, men det er ikke saa let at maale denne Afstand, som man skulde tro, og navnlig faaer man et

ganske andet Resultat ved at maale forpaa end ved at maale over Ryggen. I Stedet for at gjengive de beregnede Gjennemsnitsudtryk for Maal, som jeg ikke tør tillægge fuld Nøjagtighed, skal jeg derfor indskrænke mig til at meddele, at Østgrønlændernes Favnevidde er omtrent lig med derés Legemshøjde, hyppigst lidt mindre, og at de i denne Henseende, som i saa mange andre, staa imellem Japanere og amerikanske Indianere. En saadan Favnevidde vil man i Almindelighed opfatte som Udtryk for normal Armlængde, men da, som vi senere skulle se, Brystkassen hos disse Folk er stærkt udviklet, og da Skulderbredden derfor optager en forholdsvis stor Del af Favneviddens, maa selve Armen vistnok nærmest betegnes som kort.

Armene ere forøvrigt stærke og muskuløse; Omfanget over Biceps er meget betydeligt. Hænderne ere smaa og fyldige, men velformede, kun undtagelsesvis med lange knoglede Fingre. Neglene ere hvide.

Til Bestemmelse af Underextremiteternes Længde haves dels Afstanden fra Perinæum til Jorden, dels Legemets Højde i siddende Stilling, som begge svare godt til de sparsomme Maalinger af andre Eskimostammer, der foreligge i Literaturen, hvorefter Racen i det hele maa betegnes som meget kortbenet. Muskulaturen er som anført svagt udviklet, Omfanget af Laaret og Læggen er kun ringe. Fødderne ere smaa og ret velformede, men ofte noget brede og flade, med lav Vrist, uden at der dog kan være Tale om egentlig Platfod.

Gangen beskrives for Mændenes Vedkommende som «let, elastisk med udadvendte Fødder; derimod er Løbet vraltende med stive Arme og krøgede Knæer, samtidigt med, at Skridtene ere overordentlig korte og hurtige. Kvindernes Gang er vraltende, lidt foroverbøjet, stærkt hjulbenet, og Armene holdes med indadvendte Albuer stivt ud til Siden».

Med Hensyn til Betydningen af disse Ejendommeligheder er det Spørgsmaalet, om de skulle betragtes som professionelle eller som almindelige Racekarakterer. At Extremiteternes rela-

tive Udvikling ofte staar i nøje Forbindelse med Individets Livsstilling og Levemaade, er en gammel og velkjendt Erfaring; Søfolk have lange, Grovsmede korte og tykke Arme, Skræddere korte og tynde Ben o. s. v. Naar man erindrer sig Grønlandernes Levemaade, hvorledes de fra ganske smaa med en overordentlig Ihærdighed øve sig i at kaste Harpunen, og hvorledes de ligeledes fra Ungdommen af tilbringe mange Timer dagligt i den utroligt snævre Kajak, er der ikke noget usandsynligt i den Antagelse, at deres kraftige Arme og svage Ben ere saaledes udviklede som en direkte Følge af Levemaaden. Andet end en ren Hypothese er dette dog ikke, og for at bevise den udkræves der endnu langt mere omfattende Undersøgelser af Forholdet hos talrige Individuer af forskjellig Alder, baade hos de Eskimoer, der leve paa samme Maade som Øst- og Vestgrønlanderne, og navnlig hos de Stammer, der ikke benytte Kajakken, altsaa især dem, der leve i de nordlige Egne af Hudsonsbugtlandene ¹⁾. Et saadant Materiale foreligger endnu ikke, men paa denne Maade vil det være muligt at give et særdeles vigtigt Bidrag til Løsningen af det store Spørgsmaal om Racernes Stabilitet, hvis vidtrækkende Betydning det vil være overflødigt at paavise.

At Kroppen er forholdsvis lang, følger umiddelbart af, hvad der nylig er bemærket om de korte Ben, men den er samtidig bred og kraftigt bygget. Navnlig er Brystet ualmindelig stærkt udviklet, og dette fremgaar paa en eclatant Maade af det maalte Brystomfang, som i Gjennemsnit er 937^{mm} for Mænd og 856^{mm} for Kvinder. Naar det erindres, at Brystmaalet heri Landet for sunde og veludviklede Mænd i den værnepligtige Alder ikke er

¹⁾ Man behøver dog ikke at gaa saa langt for at finde Eskimoer med kraftigt udviklede Ben. I det danske Nordgrønland, hvor der ofte kun er aabent Vande i tre Maaneder af Aaret, kan Benene ikke forkrøbles i Kajakkerne, som desuden der ere forholdsvis rummelige, og i de sydligere Rensdyrsegne maa Sommerlivet netop have en i denne Henseende gavnlige Virkning. Forholdet kompliceres dog paa hele Vestkysten ved den oprindelige Befolknings stærke Krydsning.

højere end 850^{mm}, og at vort Sessionsregulativ kun kræver 785 som Betingelse for almindelig Tjenstdygtighed ¹⁾, faar man et ret godt Begreb om Østgrønlændernes Bryst. Kjønssforskjellen er her relativt større end med Hensyn til Legemshøjden, hvad man bedst ser af Forholdstallene, idet det gjennemsnitlige Brystomfang udgjør $\frac{576}{1000}$ af den gjennemsnitlige Legemshøjde hos Mænd og kun $\frac{557}{1000}$ hos Kvinder. Den individuelle Variation er meget ringe; dens hele Omfang udgjør kun 18 pro mille af Gjennemsnittet for Mænd og 34 pro mille for Kvinder, medens Omfanget af Legemshøjdens individuelle Variation henholdsvis er 99 og 79 pro mille af dens Gjennemsnit.

Underlivet er velformet og ikke meget fremstaaende, noget mere hos Kvinderne end hos Mændene; dets Omfang er en Del mindre end Brystets. Umbilicus er stor og styg, en naturlig Følge af den primitive Maade, hvorpaa Navlingen foretages, idet Navlestrængen enten overskjæres med en Muslingskal eller bides over af Moderen.

Kvindernes Mammæ ere ofte noget spidse og blive tidligt hængende.

Til Bestemmelse af Bækkenpartiets ydre Form og Størrelse foreligger der intet Materiale, men jeg skal dog her omtale nogle Bækkenben, som Expeditionen har bragt hjem. En Maaling af Bækkenets Dimensioner har man efter disse Ben ikke kunnet foretage, men de frembyde nogle osteologiske Mærkværdigheder, af hvilke en enkelt fortjener særlig Opmærksomhed. Umiddelbart foran og under Randen af Facies auricularis strækker sig paa Os ilei en let krummet, flad, skarprandet Fure med glat, men ujævn Bund. Dens Bredde er 5 til 10^{mm}, den er c. 50^{mm} lang og taber sig bagtil i Nærheden af Spina ilei posterior inferior og fortil umiddelbart under den bageste Ende af Linea arcuata interna. Denne Fure, som svarer til Forløbet af Arteria glutæa superior,

¹⁾ H. Proschowsky: Hjertesygdomme hos Soldater. Kbhvn. 1880. p. 30 flg.

er beskrevet af Verneau¹⁾ under Navn af «sillon préauriculaire» og er saavidt vides hidtil kun funden hos enkelte syd-amerikanske Indianerstammer. Den forekommer imidlertid ogsaa konstant paa Bækkener fra Vestgrønland og synes derfor at maatte opfattes som en Racekarakter af ikke ringe Betydning.

Til Bestemmelse af Østgrønlændernes Hovedform foreligger der et rigt Materiale, dels i Expeditionens Maalinger paa levende, dels i de hjembragte Kranier. Hvad de første angaa, har det imidlertid vist sig nødvendigt at udskyde en Del som uanvendeligt, ikke af Mistillid til den Nøjagtighed, hvormed det manuelle Arbejde er udført, men fordi nogle af Maalingerne ere udførte efter forskellige Principer og derfor ikke kunne sammenlignes, og fordi det ganske i Almindelighed maa anses for uheldigt at indføre en Mængde mindre betydningsfuldt Stof i Videnskaben, som paa den ene Side overskygger det væsentlige og paa den anden Side frister til Ræsonnementer af tvivlsom Værdi.²⁾ Jeg haaber dog at skulle kunne vise, at der er bleven nok tilbage alligevel, om jeg end ikke tør betragte dette Afsnit som udtømmende.

Hovedets vigtigste Racekarakter, dets Breddeindex, Forholdet mellem dets største Bredde og største Længde, er bestemt ved Maalinger paa 136 Individuer af begge Kjøen og paa 15 Kranier. Før jeg gaar over til at meddele de Resultater,

¹⁾ Le bassin dans les sexes et dans les races. Thèse. Paris 1875.

²⁾ Forsøgsvis havde jeg paa den Liste, jeg i Foraaret 1885 udarbejdede til Expeditionens sydlige Halvdel, ved Siden af en kort Række af de allernødvendigste Maal ogsaa opført de bekjendte fire Distancer, hvoraf man ifølge de gangbare tyske og engelske Anvisninger skal kunne beregne Ansigtvinkelen. Premierlieutenant Garde har derefter omhyggeligt udført disse Maalinger paa 90 Individuer af begge Kjøen, men som det var at vente, har det vist sig, at de beregnede Vinkler ere saa uoverensstemmende, at der ikke kan være Tale om at benytte dem. Da jeg selv paa Vestkysten har havt Lejlighed til at sammenligne en Række Vinkler, der vare fundne paa samme Maade, med de direkte maalte Ansigtvinkler, maa jeg bestemt fraraade denne Methode som absolut uanvendelig.

der ere indvundne herved, maa jeg dog først gjøre Rede for den Uoverensstemmelse, som findes mellem Kraniernes og de levende Hoveders Index. Som det vil kunne ses af den følgende specielle Undersøgelse af Kranierne er dissers Gjennemsnitsindex 72,1 (Maximum 78,0, Minimum 68,0), og der er altsaa her en udtalt Dolicocephali. Betragter man for at lette Sammenligningen begge Kjøen under et, er Gjennemsnitsindex for Østkystens 91 maalte Mænd og Kvinder imidlertid 76,4 (Maximum 84,2, Minimum 69,9), altsaa 4,3 større end Kraniernes Index, og den levende Befolkning er saaledes mesaticephal. Spørgsmaalet er nu, om denne Forskjel skal opfattes som et Vidnesbyrd om, at Kranierne have tilhørt en mere dolicocephal, maaske ældre, Stamme end den nulevendé, eller om den hidrører fra særegne Forhold ved Maalingen, og det kan i denne Henseende allerede her anføres, at de Kranier, som den anden tyske Expedition har bragt hjem og som Pansch har beskrevet¹⁾, havde en Gjennemsnitsindex paa 73,3. Bortset fra det usandsynlige i det første Alternativ, synes der ikke at være Grund til at tvivle om, at de levende Østgrønlanderes Bredderindex er betydeligt større end deres Kraniers, navnlig paa Grund af den kraftige Udvikling af deres Tyggemuskel, af hvilke musc. temporalis let maa kunne forøge Breddediameteren med de faa Millimetre, der her er Tale om. Man var tidligere tilbøjelig til at opstille som en almindelig Regel, at Maalingen af levende Hoveder altid gav en større Bredderindex end Kranierne, uden at man dog var enig om, hvor højt Forskjellen skulde ansættes. Selv de nyere omhyggelige Undersøgelser af Stieda²⁾ og Broca³⁾ kan endnu ikke siges at have afgjort Spørgsmaalet, og det maa derfor anses for rigtigst, at holde de to Ting ganske udenfor hinanden, men det maa dog erindres,

¹⁾ Zweite deutsche Nordpolarfahrt. II. 1874. p. 147.

²⁾ Ueber die Berechnung des Schädelindex aus Messungen an lebenden Menschen. Archiv f. Anthropologie 1880. XII. p. 175.

³⁾ Topinard: De l'indice cephalique. Revue d'Anthropologie 1882.

at den omtalte Forskjel nødvendigvis maa være større hos en kraftig primitiv Race som Østgrønlønderne end hos den europæiske Bybefolkning, der har afgivet Materialet til de fleste af disse Undersøgelser, tilmed i Individder, der som oftest maa antages at være afmagrede ved Sygdom.

Der kan ikke paavises et Forhold mellem de lokale Variationer af Breddeindex, som svarer til det, der udmærkede Legemshøjden, men da Forskjellighederne dog i saa Henseende ere betydelige nok, skal jeg gjengive dem paa lignende Maade.

	Mænd.				Kvinder.			
	Antal.	Gjennem-snit.	Maximum.	Minimum.	Antal.	Gjennem-snit.	Maximum.	Minimum.
Nordlige Østkyst . .	31	77.8	84.2	72.5	15	76.5	80.7	70.2
Sydlig — . .	22	75.7	78.6	71.8	23	75.0	81.2	69.9
Sydlig Vestkyst . .	21	78.1	88.4	72.6	24	76.8	84.5	70.5

Tabellen giver forøvrigt ikke Anledning til yderligere Bemærkninger, da jeg ikke kan tænke mig Muligheden af at sætte Variationerne i Forbindelse med Lokalteterne, paa en blot nogenlunde plausibel Maade, og jeg foretrækker derfor ogsaa at behandle hele Østkysten under et. For 53 Mænd bliver Gjennemsnit af Breddeindex 76.9 med 84.2 som Maximum og 71.8 som Minimum; for 38 Kvinder bliver Gjennemsnit 75.6, med et Maximum paa 81.2 og et Minimum paa 69.9. Her er altsaa som anført en afgjort Mesaticephali med en Kjønsskjel paa 1.3, idet Kvinderne ere mere dolicocephale end Mændene; men Forskjellen er dog saa ringe, at det maa være tilladt at slaa Kjønne sammen for at se, hvorledes samtlige 91 Individder gruppere sig foran den vedtagne Indexkala.

	Index.	Antal.	
Dolicocephali.	—699	1	} 26
	700—709	1	
	710—719	4	
	720—729	2	
	730—739	8	
Mesaticephali.	740—749	10	} 57
	750—759	12	
	760—769	16	
	770—779	13	
	780—789	10	
Brachycephali.	790—799	6	} 8
	800—809	4	
	810—819	3	
	820—829	0	
	830—839	0	
	840—	1	

Af denne Sammenstilling fremgaar det med al ønskelig Klarhed, at den beregnede Gjennemsnitsindex, 76.4, virkelig er et korrekt Udtryk for Østgrønlandernes typiske Hovedform, som derfor med endnu større Sikkerhed kan betegnes som mesaticephal med Tendens til Dolicocephali.

Hovedets absolute Længde og Bredde har mindre anthropologisk Betydning end deres indbyrdes Forhold, men da disse Maal imidlertid viser en betydelig Kjønforskjel, skal jeg dog ogsaa meddele en Sammenstilling af dem.

		Mænd.			Kvinder.		
		Gjennem-snit.	Maximum.	Minimum.	Gjennem-snit.	Maximum.	Minimum.
Hovedets største	Længde . . .	192	201	185	187	195	178
	Bredde . . .	147	157	140	141	153	131

Det fremgaar dog af det foran meddelte, at denne Kjønsforskjel ikke kompromitterer Index, fordi Differencen mellem Længderne staar i et passende Forhold til Differencen mellem Bredderne. De individuelle Afbjergelser fra Gjennemsnittet naa ikke nogen betydelig Størrelse.

De øvrige Maal referere sig nærmest til Ansigtspartiet og ere: Kindbuebredden, Underkjæbebredden, Ansigtets Højde og Næsens Bredde og Højde. Ved Behandling af disse Maal er der funden en Index gonio-zygomaticus, en Index facialis og en Index nasalis, af hvilke jeg skal begynde med den sidste, ikke fordi jeg tillægger den størst Betydning, men fordi den har en vis teknisk Interesse.

Næsens Højde og Bredde er maalt paa 43 Individuer fra Østkystens nordlige Del og giver en Gjennemsnitsindex paa 62.8, hvorefter altsaa Østgrønlanderne maa betegnes som meget smalnæsede (leptorhine). Dette Resultat stemmer imidlertid ikke med, hvad man ellers finder angivet om Eskimoernes Næseform, og heller ikke med mine egne Undersøgelser fra Vestgrønland, ifølge hvilke Nasalindex maa ansættes til c. 72, men dette skyldes udelukkende den forskjellige Methode. Ved nærmere Undersøgelse af Tallene viser det sig nemlig, at Forskjellen mellem disse Indices netop svarer til den Forskjel paa den maalte Bredde af c. 2—2.5^{mm} paa hver Side, som man finder ved, efter Brocas Anvisning, at maale mellem Næsevingernes fjerneste Punkter og ved, efter Virchow, at tage Afstanden mellem Bunden af Furerne bag Næsevingerne. Den første af disse Metoder maa ubetinget foretrækkes, dels fordi det her, som overalt i Anthropologien, ikke drejer sig om, hvad der er strengt anatomisk korrekt, men om at finde et Udtryk for de karakteristiske Træk, saaledes som de umiddelbart præsentere sig, dels fordi den er lettere og derfor ogsaa giver paalideligere Resultater. Idet jeg maa fremhæve, at den fundne Nasalindex saaledes ikke uden behørig Korrektion kan benyttes til Sammenligning, skal jeg endnu blot bemærke, at der er en ret betydelig

Kjønnsforskjel, idet Index for Mænd er 63.9 og for Kvinder 60.9. De ualmindeligt store individuelle Variationer turde vistnok opfattes som det bedste Bevis for, at den anvendte Methode er upraktisk, da Afstanden fra et Minimum paa 40.3 og et Maximum paa 81.1 er langt større, end det med Rimelighed kan ventes hos en Race, der er saa lidet blandet som Østgrønlænderne, og som tilmed kun er repræsenteret ved 43 Individuer.

For en Del af de undersøgte Individuer er der foruden Maalene tillige opgivet korte beskrivende Notitser om Næsens Form og Størrelse, hvoraf det fremgaar, at den i Reglen er fremstaaende, hyppigst lige og velformet, undertiden krum eller med hængende Spids, kun undtagelsesvis mer eller mindre flad. Dette stemmer godt med den foran omtalte lave Index, der karakteriserer Næsen som smal, men der er selvfølgelig ingen Grund til at vente, at den i nogen væsentlig Grad skulde være mindre individuelt variabel i sin Form end hos andre Menneskeracer. Betragtet i Forhold til det anthropologiske System, bringer denne Karakter Østgrønlænderne nærmere til den amerikanske Gruppe af de gule Racer, end til den asiatiske, om de end ikke i denne Henseende kunne stilles lige ved Siden af de nordamerikanske Indianere. — Jeg vil forøvrigt senere faa Lejlighed til at komme tilbage til Næsens Betydning som Racekarakter i Afsnittet om Kranierne.

Med Hensyn til Ansigtets Form kan det strax bemærkes, at det gjennemgaaende er ovalt med forholdsvis bredt Underansigt. Saaledes beskrives det i Optegnelserne, og saaledes viser det sig med endnu større Bestemthed ved de beregnede Forholdstal, Index facialis og Index gonio-zygomaticus, Forholdet mellem Kindbuebredden og Afstanden fra Glabella til Hagen, og mellem Kindbuebredden og Underkjæbebredden.¹⁾

¹⁾ Lejlighedsvis skal jeg bemærke, at det, paa Grund af det livlige, næsten involuntære Spil af Masseter, er meget vanskeligt at maale Afstanden mellem Underkjæbevinklerne nøjagtigt paa levende. Man kunde for en Del fjerne denne Vanskelighed ved at maale ved aaben Mund.

Der foreligger i denne Retning endnu kun et sparsomt Sammenligningsmateriale i Maalinger paa levende af andre Racer, men Resultatet stemmer godt med, hvad der haves af Undersøgelser paa Kranier, naar der tages Hensyn til, at Ansigtslængden kun forøges ved Tillæg af Bløddele i den ene Ende (ved Hagen), hvorved den altsaa bliver relativt mindre end paa Kraniet, i Sammenligning med Tværmaalet, som forøges paa begge Sider, selv om den er absolut større.

Disse Karakterer vise lige saa lidt som Hovedets Bredde-index nogen sikker Kjønsskjel, og der kan heller ikke her paavises en lokal Variation af mere end rent tilfældig Natur. De kunne derfor passende behandles under et for samtlige undersøgte Individuer, og Gjennemsnit bliver da:

$$\text{Index facialis str. s. superior} = 103.8,$$

$$\text{Index gonio-zygomaticus} = 82.3,$$

hvoraf man ved simpel Multiplication finder Forholdet mellem Ansigtets Længde og Underkjæbens Bredde eller

$$\text{Index facialis inferior} = 85.4.$$

Med en anden Udtryksmaade kan man ogsaa sige, at Ansigtets Længde (fra Glabella til Hagen) er lidt mindre end Ansigtets Bredde over Kindbuerne, og at denne er omtrent $\frac{1}{5}$ større end Bredden over Underkjæbevinklerne. Det sidste er lidt større, end man hidtil har fundet hos Eskimoerne, og det største, man overhovedet kjender hos noget hidtil undersøgt Folkeslag ¹⁾ (Kranier). Det kan forsaavidt være tilladeligt at anse Østgrønlænderne for en særdeles typisk udviklet Eskimostamme, en Slutning, der stemmer fortrinligt med den Kjendsgjerning, at Grønlands Østkyst maa betragtes som den yderste Grændse for hele denne Races geographiske Udbredning. Som Bevis for, at denne Index gonio-zygomaticus fortjener Tillid som en Racekarakter, der ganske vist varierer ret betydeligt,

¹⁾ Topinard: Anthropologie générale, p. 938.

men som dog følger den for saadanne Rækker gjældende Variationslov paa fuldkommen tilfredsstillende Maade, skal jeg meddele en Sammenstilling af samme Art som den for Bredeindex:

Index.	Antal.
—699	1
700—719	0
720—739	3
740—759	5
760—779	2
780—799	10
800—819	15
820—839	21
840—859	16
860—879	8
880—899	4
900—919	2
920—939	0
940—	1

Uregelmæssighederne i denne Række kunne med et saa ringe Totalantal næppe være mindre.

Den egentlige Facialindex maa, efter hvad der foran er bemærket, være noget større end paa Kranierne, og det kan forsaavidt ikke tillægges nogen Betydning, at den lille Suite af Kranier, som Expeditionen har bragt hjem, giver det modsatte Resultat, da andre Rækker til Gjengjæld gaa saa langt til den anden Side, at de opveje hinanden¹⁾. Materialet er imidlertid her saa sparsomt, at jeg maa indskrænke mig til at bemærke, at Østgrønlænderne høre til de mest leptoprosope Folkeslag og staa omtrent ved Siden af de andre gule Racer (Kineserne) og Europæerne. Det vilde være interessant at se, med hvor stor en Del Underkjæbens Højde (fra Hagen til Tandranden)

¹⁾ Pruner Bey: Resultats de craniometrie. Mem. Soc. anthr. II. 1865.

influerer paa dette Resultat; dens hele kraftige Udvikling lader formode, at det ikke er saa ganske lidt, skjønt Undersøgelsen af Forholdet paa Kranier uden Underkjæben ogsaa giver en større Facialindex hos Eskimoerne end hos andre Racer, men man savner endnu tilstækkelige Data til en definitiv Afgjørelse af dette Spørgsmaal.

Der er herefter ingen Anledning til at dvæle videre ved Index facialis inferior, og jeg skal derfor blot bemærke, at der kunde være Anledning til at kalde Eskimoernes Ansigt «elliptisk» i Stedet for ovalt, fordi dets forholdsvis store Bredde nedadtil gjør dette Udtryk mindre betegnende, da det henleder Tanken paa den klassiske «Mandelform».

De 16 Menneskekranier, som Expeditionen har bragt hjem, ere gennemgaaende meget godt konserverede og paa et enkelt nær ledsagede af den tilhørende Underkjæbe. Kun et eneste, et Barnekranium og derfor af mindre Betydning, er i en saadan Tilstand, at en kraniometrisk Undersøgelse ikke har kunnet foretages. Et Par Stykker hidrøre fra neppe helt fuldvoxne Individuer. Kjønnen har ikke altid kunnet bestemmes med fuld Sikkerhed, og jeg gjengiver derfor de Resultater, jeg i denne Retning er kommen til, med behørigt Forbehold. I den følgende Fortegnelse har jeg som Regel kun angivet de Ejendommeligheder, der have Betydning for Bestemmelsen af Alder og Kjøen, samt enkelte mindre Anomalier, navnlig med Hensyn til Tandforholdene, medens de almindelige individuelle Variationer vil kunne ses af de vedføjede Tabeller over Maalingerne.

1. Dronning Louises Ø (60° 30' n. Br.). Mandligt Kranium med moderate Muskelinsertioner, kraftigt formet Ansigtsparti og udtalt Scaphocephali. Sutureerne aabne; Tænderne i det hele kun lidt og sidste Molar slet ikke slidte. Persistierende Intermaxillarsutur paa Ganen.

2. Dronning Louises Ø. Mandligt Kranium med moderate Insertioner. Sutureerne aabne; Tænderne stærkt slidte. I Underkjæben mangler den sidste Molar paa begge Sider.

3. Kutek (60° 45' n. Br.). Ældre mandligt Individ. Temmelig stærkt udviklede Insertioner. Tænderne meget slidte. De bageste to Trediedele af Sutura sagittalis og hele Sut. lambdoidea lukkede. Palatum stærkt excaveret. Midt paa Sutura sagittalis er Lacunar pukkelformet opdrevet og bag dette Parti affladet.

4. Kutek. Ældre mandligt, stærkt bygget Kranium med vel udviklede Insertioner og tildels lukkede Suturer. Tænderne stærkt slidte; Underkjæben mangler den sidste Molar paa venstre Side. Næseben synes ikke at have været tilstede, idet Processus orbitales max. sup. møde hinanden i en Udstrækning af ca. 2 Ctm. fra Proc. nasalis oss. frontis, men dette Parti er dog ligesom Partiet omkring Spina nasalis inf. noget molesteret. Smaa Soturknogler i venstre Sutura lambdoidea.

5. Kutek. Gammelt kvindeligt Kranium med skarpe, senilt atrophiske Cristæ og papirstynde Orbitalvægge. Med Undtagelse af squama temporalis ere alle de flade Knogler fuldstændigt sammenvoxede. Tænderne stærkt slidte.

6. Kutek. Ældre kvindeligt Kranium, med moderate Muskelinsertioner. Sutura sagittalis og coronalis lukkede. Tænderne stærkt slidte. Spor af Soturknogler i venstre lambdoidea.

7. Kutek. Ældre kvindeligt Kranium, med svage Insertioner og skarpe Cristæ. Næsten alle Suturer lukkede. Tænderne stærkt slidte; i Overkjæben mangler sidste Molar paa venstre Side.

8. Anoritok (61° 30' n. Br.). Mandligt, tungt og stærkt bygget Kranium, med stærke Muskelinsertioner og aabne Suturer. I Overkjæben mangler den sidste Molar paa venstre Side, hvorimod den næstsidste er usædvanlig stor. Paa højre Side er sidste Molar meget lille. I Underkjæben mangler den paa venstre Side. Kun to Fortænder i Overkjæben.

9. Anoritok. Ældre mandligt (?) Kranium med tildels lukkede Suturer. Ved Bregma en moderat saddelformet Indsænkning. Tænderne i det hele smaa og ikke meget slidte;

venstre Hjørnetand i Overkjæben er noget mejseldannet med bred Talon, ligner meget den forreste Præmolar; i Underkjæben mangler sidste Molar paa begge Sider.

10. Anoritok. Yngre kvindeligt Kranium med aaben Sutura sphenobasilaris. I Overkjæbens venstre Side mangler sidste Molar; paa højre Side er den synlig, men endnu ikke brudt frem. Underkjæben mangler.

11. Anoritok. Kvindeligt Kranium med moderate Muskelinsertioner og aabne Suturer. Tænderne temmelig slidte. Venstre øverste Hjørnetand stor mejseldannet med afslidt Rand.

12. Anoritok. Ikke fuldvoxent, kvindeligt (?) Kranium, med aaben Sutura sphenobasilaris og lidet slidte Kindtænder. I Underkjæben mangler den sidste Molar paa begge Sider. Kraniet har en Anomali i Sutureernes indbyrdes Forhold, det saakaldte «pterion retourné» (Broca), som bestaar i, at angulus sup. ant. oss. tempor. paa begge Sider er skudt helt op til os frontis mellem ala magna oss. pteryg. og os parietale, paa venstre Side dog med Afsnøring af en lille firkantet Soturknogle.

13. Angmagsalik (65° 40' n. Br.). Ældre mandligt Kranium med stærkt udviklede Muskelinsertioner og Supraorbitalbuer. De fleste Suturer lukkede og Tænderne stærkt slidte¹⁾.

14. Angmagsalik. Ældre mandligt Kranium med svage Muskelinsertioner. Suturerne aabne, men Tænderne stærkt slidte. I Underkjæbens venstre Side har den inderste Fortand manglet. Hjørnetænderne have udtalt Mejselform med afslidt Rand.

15. Angmagsalik. Ikke fuldvoxent, kvindeligt (?) Kranium med aaben Sutura sphenobasilaris og Spor af Sut. mediofrontalis og intermaxillaris. Svage Insertioner. Hjørnetænderne mejselformede; de udviklede Kindtænder noget afslidte. I Underkjæben mangler den bageste paa begge Sider, i Overkjæben er den højre udfalden, den venstre i Færd med at bryde frem.

¹⁾ I begge canales carotici findes løse Brudstykker af tynde, kornede, kalkagtige Rør, Levninger af arteriosclerotiske Karvægge.

16. Anoritok. Kranium af et Barn paa ca. 5 Aar. Sutura mediofrontalis er lukket, men der er Spor af et Os intermaxillare, samt af et ægte Interparietale, og de fire Stykker i Nakkebenet ere endnu helt frie. Tandskiftet er nylig begyndt, og en Del af de blivende Tænder synlige; dog har kun den første ægte Molar i venstre Side af Overkjæben og i begge Sider af Underkjæben været fremme, og den er nu falden ud, ligesom Fortænder og Hjørnetænder af Mælketandsættet.

Som det ses af foranstaaende, frembyder Kraniernes Tandforhold en Række Ejendommeligheder, som have en ikke ringe anthropologisk Interesse, fordi de vise en almindelig Variabilitet af en ellers relativt konstant Karakter, som man ikke skulde vente hos dette Folkeslag. Hjørnetændernes Mejselform synes at have Betydning som Racemærke, men Materialet er for lille, til at det kan afgjøres med Sikkerhed, da Oplysninger om Forholdet hos andre Racer endnu ere meget sparsomme. De øvrige Ejendommeligheder med Hensyn til Form og Størrelse ere mindre væsentlige, hvorimod Mangelen af den sidste Molar, Visdomstanden, fortjener særlig Omtale paa Grund af dens paa-faldende Hyppighed. Man har tillagt denne Anomali en ejendommelig Betydning som Exempel paa et Organ, der er i Færd med at blive rudimentær hos de i Henseende til intellektuel Udvikling højtstaaende Folkeslag, fordi Kjæbepartiet hos disse formentlig trænges tilbage i Udviklingen af den egenlige Hjerne-kasse, eller fordi de ikke have Brug for en saa kraftig Tandbesætning som Racer, der endnu staa paa et lavere Udviklings-trin. Denne Theori, som først er antydnet af Darwin¹⁾, og senere blev bekræftet ved direkte Undersøgelser paa et stort Antal Kranier af Mantegazza²⁾, er vel ganske tiltalende, men fortjener dog neppe al den Tilslutning, som den hurtig fandt. Rent bortset fra det mislige ved uden videre at blande Intelli-

¹⁾ Darwin: Descent of man. I, p. 26.

²⁾ Mantegazza: Il terzo molare nelle razze umane. Reale istituto Lombardo. Rendiconti. Ser. 2, T. XI, p. 440.

gensen ind i et rent anatomisk Spørgsmaal, maa det først godtgøres, at Forekomsten af den tredie Molar staar i saa nøje Forbindelse med Udviklingen af Kraniets Kjæbeparti, som forudsat. Hos Østgrønlænderne, hvor dette Parti netop er ualmindelig stærkt udviklet, og som da ogsaa i Følge deres hele Levevis have særlig god Brug for en kraftig Tandbesætning, vil en Anomali, som den omtalte, i ethvert Tilfælde ikke kunne sættes i Forbindelse med denne Theori. Ialt mangle 8 af 15 Kranier en eller flere Visdomstænder. Mangelen af Fortænder hos 2 af 15 Kranier er heller ikke uden Interesse, navnlig fordi den ikke synes at hidrøre fra Sygdom.

De til Kranierne hørende Underkjæber ere kraftigt formede, høje og navnlig meget tykke, idet deres Inderflade er stærkt fremstaaende, afrundet og uden særlig Prominens af Linea Mylohyoidea¹⁾. Bredden over Anguli har ikke kunnet maales nøjagtigt, fordi alle disse Underkjæber have rettet sig noget ud, under Indflydelse af Luft og Fugtighed, hvad allerede K. Steenstrup har gjort opmærksom paa for de Kraniers Vedkommende, som han har indsamlet i Nordgrønland²⁾.

I Vægtforholdene har jeg fundet en Bekræftelse paa den af Morselli³⁾ opstillede Theori, ifølge hvilken Mændenes Underkjæber ere tungere end Kvindernes, idet alle de Kranier, som jeg af andre Grunde, navnlig Udviklingen af Muskelinsertionerne, havde anset for mandlige, ogsaa havde endog meget tungere Underkjæber, end dem jeg havde anset for kvindelige. Jeg skal dog ikke undlade at minde om, at jeg som allerede anført ikke kan anse den almindelige Kjønsbestemmelse for ganske sikker i alle Tilfældene. Navnlig gjælder dette om Nr. 14, paa hvilket de fremstaaende Kanter ere afstødte, og som i det hele er temmelig medtaget, samt om Nr. 10, 12 og 15, der ikke ere helt

¹⁾ Maaske patologisk.

²⁾ Meddelelser om Grønland. V, p. 23.

³⁾ Sul peso del cranio e della mandibola in rapporto col sesso. Arch. per l'Antrop. e l'Etnol. 1875. Ref. i Revue d'Anthrop. V. 1876, p. 711.

fuldvoxne. Da Kjønsbestemmelsen af Kranier i det Hele er vanskelig og hos Eskimoerne ofte ligefrem umulig¹⁾ (bl. A. paa Grund af den svage Udvikling af Arcus supraorbitalis), tør jeg ikke ubetinget betragte det Resultat, jeg er kommen til ved Undersøgelsen af en saa lille Række, som Bevis for denne Theori, der forøvrigt heller ikke synes at være definitivt stadfæstet eller almindelig anerkjendt. Det nærmere ses af følgende Sammenstilling, hvor de 14 Underkjæber ere ordnede efter Vægten i Gram:

Mænd.

Kraniets Nr.:	8	13	14	2	1	3	4	9
Underkjæbens Vægt . .	143	109	107	98	96	96	86	84
Gjennemsnit . .	Mænd: 102							

Kvinder.

Kraniets Nr.:	15	7	11	6	5	12
Underkjæbens Vægt . .	80	74	72	57	55	53
Gjennemsnit . .	Kvinder: 65					

Det, hvorved disse østgrønlandske Kranier udmærke sig, er en almindelig karakteristisk Udvikling af de, for alle andre ægte Eskimokranier ejendommelige Træk, som til Dels gjenfindes i potenseret Form. Imidlertid ere de forskellige kranimetriske Racekarakterers Betydning som saadanne endnu for lidt bekjendt, til at der kan være Tale om at anvende dem til Adskillelse mellem en enkelt Races Underafdelinger, og da det

¹⁾ Smlgn. Bessels: die Inuit des Smith-Sundes. Arch. f. Anthrop. VIII, 1875, p. 115.

foreliggende Sammenligningsmateriale andetstedsfra er sparsomt og tilmed ikke offentliggjort i overensstemmende Form, vil det kun undtagelsesvis være muligt at paavise den mere specielle systematiske Betydning af en detailleret Undersøgelses Resultater. Men selv om man ikke kan gjøre Regning paa et umiddelbart anskueligt Udbytte af en saadan Undersøgelse, saa har den dog sin Berettigelse, dels i og for sig som et positivt Bidrag, dels og navnlig fordi det her drejer sig om et Folkeslag, der ifølge sin geographiske Stilling maa opfattes som det yderste Led i en vidtstrakt Menneskeraces Udvikling, og som desuden paa Grund af sin næsten fuldstændige Isolation tør betragtes som relativt ren og ublandet.

I Almindelighed maa Kranierne betegnes som lange, smalle og høje (Hypsistenocephali) med stærk Udvikling af Ansigtspartiet. Set forfra (Norma frontalis Prichard, facialis Camper) er Kraniet pyramidalt, højt i Sagittalplanet, smalt over Panden og bredt over Kindbenene, hvis nederste Rand viger ud til Siderne; Øjenhulerne ere store og runde (megaseme), Næsen særdeles smal. Set ovenfra (Norma verticalis Blumenbach) er Kraniet langstrakt, bredere bagtil end fortil, med store Tubera parietalia; set fra Siden (Norma lateralis Camper) er det prognath, med stærkt fremstaaende Overkjæbe, svag Arcus supra-orbitalis, høj hvælvet Pande og fyldigt Nakkeparti; Linea semicircularis naar højt op og overskrider ofte Tuber parietale. Set bagfra (Norma posterior s. occipitalis Laurillard) er Kraniet femkantet (ogivalent) med bred Basis, og set nedenfra (Norma inferior Owen) er det langt, bredt fortil over de udstaaende Kindbuer; Overkjæben er skudt fremad, saa de nedstigende Kilebensvinger hælde stærkt bagtil, og Ganepartiet er stort.

Den Maade, hvorpaa de enkelte Kranier afvige fra dette almindelige Billede, kræver ingen særlig Omtale paa dette Sted, og de individuelle Variationer ere i det hele uden Betydning.

Kjønsskjellighederne ere overhovedet saa lidet fremtrædende, at jeg i Reglen ikke har ment at burde tage Hensyn til

dem ved Beregningen af Gjennemsnit, og da de faa ikke fuldvoxne Kranier dog synes at have naaet fuld Udvikling af Dimensionerne, har jeg heller ikke udskilt dem.

Før jeg gaar over til at gennemgaa de efterfølgende Tabellers Indhold med særligt Hensyn til Hovedpunkterne, maa jeg gjøre en Bemærkning om Nomenclaturen. Da ingen af Udlandets anthropologiske Skoler anvender latinske Benævnelser paa de forskellige kranimetriskke Størrelser, og da saadanne kun undtagelsesvis existere, har jeg anset et Forsøg paa at indføre dem her for ubetimeligt, fordi jeg vilde blive nødt til at «opfinde» en hel Række nye Navne, som dog ikke vilde lette en eventuel Benyttelse af det forelagte Materiale. Danske Benævnelser vilde imidlertid være endnu uheldigere, og jeg har derfor foretrukket at benytte mig af den franske Nomenclatur, som Broca efterhaanden har skabt, og som Topinard o. fl. har fuldstændiggjort, dels fordi den i og for sig er god og udtrykksfuld, dels fordi den er kjendt overalt, hvor man interesserer sig for denne Videnskab, vistnok mere end de engelske, tyske, italienske, svenske eller amerikanske.

Kraniets Rumfang (*Capacité cranienne*) er bestemt efter Brocas Methode ved Hagl og angivet uden Korrektion. I Gjennemsnit er det 1446 Kubikcentimeter, med et Maximum paa 1655 og et Minimum paa 1165, et Resultat, der stemmer ret godt med, hvad man har funden ved andre Rækker af Eskimo-kranier. Da denne Karakters systematiske Værdi imidlertid er meget problematisk, og da de forskellige Metoder give forskjelligt Resultat, skal jeg blot gjøre opmærksom paa, at Eskimoerne ved Smiths Sund have en Del mindre Kranier (ca. 1380^{ccm}), hvad man maaske kunde sætte i Forbindelse med, at de øjensynligt staa paa et lavere Kulturtrin end Østgrønlanderne. Derimod har det sin Interesse at se, at de mandlige Kraniers Rumfang — 1517,5 — ogsaa her er adskilligt større end Kvindernes — 1363,6 —, men denne Forskjel fremkommer ved en Samvirken af mange forskjellige Faktorer, der trodser alle mathe-

matiske Love paa en saadan Maade, at intet af de lineære Maal faar nogen videre Værdi som Kjønsmærke, selv om man ogsaa, ved større Rækker, faar højere Gjennemsnit for Mænd end for Kvinder.

Størst Betydning have i saa Henseende de krumme Maal paa Kraniet, af hvilke jeg eksempelvis skal fremhæve Horizontalomfanget (Circonférence horizontale) hvis Gjennemsnit for Mænd er 524,4 og for Kvinder 501,4^{mm}. Sagittalcurven fra Næseroden til bageste Rand af Nakkehullet (Courbe antéro-postérieure) er gjennemsnitligt 378,3^{mm} lang, og Transversalcurven mellem Øreaabningernes øverste Rand over Issen (Courbe vertico-transversale) 311^{mm}. Ved Nakkehullets Længde (Longueur du trou occipitale) 37^{mm} og ved Afstanden fra dettes forreste Rand til Næseroden (Ligne naso-basilaire) 103^{mm}, fuldstændiggjøres Sagittalkurven til Vertikal- eller Sagittalomfanget (Circonférence verticale), som derved bliver 518,3^{mm}.

De vigtigste Maal paa den egentlige Hjernebasse ere: Hovedets største Længde fra Glabella til det mest fremstaaende Punkt paa Baghovedet (Longueur antéro-postérieure maximum) 185, Hovedets største Bredde, som i Reglen falder under og foran Tubera parietalia (Largeur transverse maximum) 133, og dets Højde, som her er maalt fra Nakkehullets forreste Rand til Bregma, Sammenstødspunktet mellem Sutura sagittalis og coronalis (Diamètre basilo-bregmatique) 138^{mm}. Af disse tre Maal er der beregnet en Indice céphalique paa 72,08, en Indice vertico-horizontale (bedre Ind. d'hauteur) paa 74,31 og en Indice vertico-transversale paa 103,4. Om Forholdet mellem den første af disse og den tilsvarende Index paa de levende Hoveder har jeg allerede udtalt mig, og de to andre kunne ikke faas paa levende. Der turde her være Anledning til at sammenligne disse Karakterer, navnlig Indice céphalique og Indice d'hauteur, med hvad der foreligger om andre Eskimostammer, men da meget af dette refererer sig til altfor smaa Rækker og tildels

savner Lokalitetsangivelse, skal jeg indskrænke mig til en simpel Sammenstilling af det vigtigste i tabellarisk Form:

Kranier fra:	Ind. ceph.	Ind. d'haut.	
Sydlig Østgrønland . . .	72.1	74.3	
Nordligste — . . .	73.3	74.2	{ Pansch: Zweite deutsche Nordpolarfahrt II p. 147.
Smiths Sund	71.4	76.9	{ Bessels: Arch. f. Anthrop. VIII 1875 p. 120.
Nordl. Vestgrønland (Disco)	72.6	73.7	ibidem.
Vestgrønland	71.8	70.5	{ Virchow: Zeitschr. für Ethnologie 1877.
—	71.2	75.	{ Davis: Thesaurus craniorum & Supl.
Labrador	71.6	74.6	Wyman o. fl.
Nordøstl. Amerika	72.	75.	Davis: Thes. cran. & Supl.
Nordvestl. Amerika	75.1	74.5	{ Dall: Contrib. to North American Ethnol. Vol. I p. 65.

Som det for Tiden foreligger, kan dette Materiale ikke benyttes som Basis for Undersøgelser om de forskjellige Stammers indbyrdes Slægtskabsforhold eller om hele Racens Afstamning, men det vil i en nær Fremtid blive forøget ved Bearbejdelse af den store Række af Kranier fra Vestgrønland (ca. 200), som findes paa vore Museer, og da der ligeledes kan ventes værdifulde Supplemerter fra Nordamerika, er der heller ikke Grund til at drage forhastede Slutninger.

Den mindste Bredde over Panden (Largeur frontale inférieure) mellem de hinanden nærmeste Punkter af Lineæ semicircularis er i Gjennemsnit 95^{mm}. Dette Maal, hvis Lidenhed for en væsentlig Del betinger Kraniernes pyramidale Form i Norma facialis, navnlig i Forhold til Bredden over Kindbuerne, har sin særegne Interesse her hos Østgrønlænderne, fordi de ogsaa i denne Henseende afviger mere fra de asiatiske Grupper af den gule Race end de andre Eskimostammer og altsaa atter vise sig som de yderste i Rækken. Betragtes Pandebredden i For-

hold til Hovedets Længde, faar man en Index paa 51,0, medens Broca's Eskimokranier har 49,8; i Forhold til Bredden er Index 70,7 hos Østgrønlænderne, 69,7 hos Broca's Eskimoer og 65,9 paa hans Kineserkranier. Desværre har Bessels hverken taget dette eller mange andre vigtige Maal paa sine talrige Kranier fra Smiths Sund.

De forskellige Ansigtsmaal paa Kranierne ere ikke saa oplysende som de tilsvarende Maal paa levende, fordi en stor Del af Fortænderne ere udfaldne, og de sagittale Distancer derfor ofte ikke har kunnet maales. Under Henvisning til, hvad jeg allerede har udviklet angaaende Ansigtets Form hos de levende Østgrønlændere, skal jeg her indskrænke mig til nogle faa Oplysninger om de tagne Maal.

Ansigtets Totallængde (*Distance mento-sourcilière*) er maalt fra Hagen til Midtpunktet af Øjenhulernes fælles øvre Tangent, hvorved altsaa det ubestemte Glabella er substitueret af et bestemt matematisk Punkt. Totallængdens to Komponenter, Underkjæbens Højde (*Distance mento-dentaire*) og Ansigtets Højde i snevrere Forstand (*Distance dento-sourcilière*), som adskilles ved Randen af Fortænderne, har det ofte været umuligt at maale, og den sidstnævnte er derfor suppleret med Højden fra Alveolarranden, som ogsaa turde have større Interesse (*Distance alvéolo-sourcilière*).

Blandt Tværmaalene savnes Underkjæbens Bredde fuldstændigt af den foran omtalte Grund, men den er tildels erstattet ved Afstanden mellem Midtpunkterne af Ledfladerne paa Tindingebenene (*Largeur biglénoidienne*), hvorved der samtidig er givet et Tværmaal fra Kraniets Basis. Den største Kindbuebredde (*Largeur bizygomatique*) og de tre andre Tværmaal referere sig alle til Kindbenet; *Largeur bijugale* er maalt i Vinkelen mellem dets *Processus frontalis* og *temporalis*, L. biorbitaire externe ved den udvendige Ende af den Sutur, der forener det med Pandebenet og L. *bimaxillaire maximum* ved den nederste udvendige Ende af Overkjæbebenets *Proc. zygomaticus*.

Jeg har kun givet et enkelt Forhold mellem Ansigtets Længde og Brede nemlig *Indice faciale générale*, som svarer til den før omtalte *Facialindex* paa levende, og som i Gjennemsnit er 93,1.

Øjenhulernes Højde og Brede (*Hauteur et Largeur de l'ouverture orbitaire*) er i Gjennemsnit henholdsvis 34,8 og 42,7, *Index* er 87,4. Næsens Højde fra *Spina nasalis anterior* til Næseroden (*Hauteur nasale*) og dens største Brede i *Apertura pyriformis* (*Largeur maximum de l'ouverture nasale*), som henholdsvis er 51,5 og 21,5 i Gjennemsnit, giver en *Nasalindex* paa 41,97 med et *Minimum* paa 34,5 hos Nr. 13, som derefter har den smalleste Næse, der hidtil kjendes paa noget *Kranium*¹⁾. Begge disse Karakterer betegne atter Østgrønlanderne som den Eskimostamme, der staar længst borte fra de beslægtede Racer, Mongoler og ægte Amerikanere.

Ganens Længde og dens største Brede (*Longueur et Largeur palatine maximum*) giver en Gjennemsnittsindex paa 78,1, der er en Del større end paa andre Eskimokranier, men de individuelle Variationer ere her saa betydelige (fra 63,0 til 90,0), at der ikke synes at være Grund til at lægge nogen Vægt paa denne Karakter.

Endelig har man et Udtryk for *Prognathismen* i de to Afstande fra Nakkens mest fremstaaende Punkt til *Overkjæbens Alveolarrand* og til *Spina nasalis anterior* (*Rayon occipito-alvéolaire* og *R. occipito-spinale*) i Forbindelse med Hovedets største Længde.

¹⁾ Topinard: *Anthropologie générale* p. 293.

Spørgsmaalet om Menneskeracernes Farve hører ubetinget til de vanskeligste i Anthropologien. Rent bortset fra det subjektive i de forskjellige lagttageres Opfattelse og Gjengivelse af de ofte særdeles fine Nuancer i Menneskets Hud, Iris og Haar, kompliceres Sagen betydeligt ved de talrige individuelle Variationer og ved Farvens Afhængighed af Sol og Vind, paa en Maade, som gjør det overordenlig vanskeligt at faa et korrekt Udtryk for en Races Farve slaaet fast. I Erkjendelsen af dette har den nyere franske Skole da ogsaa søgt at lette Farvebestemmelsen ved at opgive Brugen af Brocas bekjendte og tidligere meget anvendte Prøvetavler¹⁾ og foreslaa en simpel Skala med ganske faa Farver, som det selv uden særlig Øvelse er let at anvende, og som giver fuldkommen tilstrækkelig Oplysning om disse Forhold²⁾. Desværre har Expeditionen kun til Dels kunnet benytte denne Methode, men ved mundtlig Konference med dens Medlemmer er det lykkedes at supplere Optegnelserne paa en saadan Maade, at den følgende Fremstilling vil kunne betragtes som korrekt i alt væsentligt.

Hudfarven er paa de ubedækkede Flader, altsaa navnlig i Ansigtet, gjennemgaaende gulbrun med enkelte Undtagelser, som snart gaa i Retning af gult, snart i Retning af brunt. Paa Kroppen og den øvrige bedækkede Del af Legemet er Farven lysere med et blaaligt Skjær, hvorefter den altsaa nærmest maa betegnes som lys oliven. De Partier, som ogsaa hos europæiske Folkeslag ere stærkt pigmenterede, altsaa navnlig Genitalia externa og Papillen med Areola, have hos Østgrønlænderne en stærk blaalig Tone, som blander sig med den gulbrune Grundfarve eller endog behersker denne saa fuldstændigt, at de paagjældende Partiers Farve ligefrem maa betegnes som blaa. — Kvinderne ere en Del lysere end Mændene.

1) I Instructions générales pour les recherches anthropologiques. 2 Ed. Paris 1879 og i Notes and Queries on Anthropology, udg. af British Association for the advancement of Science. London 1874.

2) Topinard: Anthropol. génér. p. 317.

Tabel I.

	1	2	3	4	5
Capacité crânienne	1565	1420	1500	1395	1250
Circonférence horizontale	540	515	525	520	495
Courbe transverse	325	310	320	300	290
Courbe antéro-postérieure	400	375	384	369	362
Ligne naso-basilaire	110	108	110	104	98
Longueur du trou occipitale	38	36	35	34	35
Circonférence sagittale	548	519	529	508	494
Longueur antéro-postérieure maxim.	196	183	188	184	178
Largeur transverse maxim	136	130	138	130	124
Diamètre basilo-bregmatique	149	(142)	140	136	(126)
Largeur frontale inférieure	100	94	101	94	93
Indice céphalique	69.4	71.0	73.4	70.7	69.7
Indice d'hauteur	76.0	(77.6)	74.5	73.9	(70.6)

Tabel II.

Distance mento-sourcilière	132	132	138	128	125
— mento-dentaire	42	—	48	44	—
— dento-sourcilière	90	—	90	84	—
— alveolo-sourcilière	81	81	83	81	81
Largeur bizygomatique	146	138	142	149	130
— biorbitaire externe	110	108	110	114	104
— bijugale	126	120	126	126	113
— bimaxillaire maxim	104	100	108	108	98
— biglénoidienne	106	95	92	104	95
Indice faciale générale	90.5	95.7	97.2	85.9	96.2

Tabel III.

Largeur de l'ouverture orbitaire	40	39	43	42	42
Hauteur de l'ouverture orbitaire	33	32	34	36	85
Indice orbitaire	82.5	82.0	79.7	85.7	83.3
Hauteur nasale	56	54	53	51	49
Largeur max. de l'ouverture nasale	21	22	23	23	23
Indice nasale	37.5	40.7	43.4	45.1	46.9
Longueur palatine	54	50	54	50	47
Largeur palat. maximum	40	36	34	44	38
Indice palatin	75.1	72.0	63.0	88.0	80.9
Rayon occipito-alvéolaire	218	214	227	210	204
Rayon occipito-spinale	212	202	212	(195)	192

6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	Gjennem- snit.
1165	1340	1655	1430	1600	1440	1400	1650	1525	1350	1446
495	500	535	505	510	510	500	535	520	500	512
295	300	325	310	315	325	305	322	315	308	311
370	370	397	385	380	364	366	395	393	365	378
94	100	110	102	94	104	92	112	104	102	103
35	35	37	37	37	39	39	40	36	40	37
499	505	544	524	511	507	497	547	533	507	518
180	179	194	184	180	182	182	197	188	178	185
128	132	139	132	136	142	136	134	131	130	133
(125)	—	146	138	136	140	126	146	144	135	(138)
88	94	98	94	98	90	93	96	99	92	95
71.1	73.7	71.6	71.7	75.5	78.0	74.7	68.0	69.7	73.0	72.8
(69.4)	—	75.3	75.0	75.5	76.9	69.2	74.1	76.6	75.8	(74.31)

122	112	141	126	—	(123)	—	133	(136)	130	(129)
—	36	49	41	—	—	—	43	49	42	44
—	76	92	85	—	—	—	90	—	—	87
73	74	86	76	74	79	—	87	83	—	80
132	130	141	128	125	(138)	124	144	—	—	136
—	104	106	102	100	102	98	105	110	98	105
—	115	120	114	107	118	108	117	(126)	104	117
105	95	115	96	94	102	90	103	106	92	101
96	95	102	92	94	98	94	101	98	91	95
92.4	86.2	100.0	98.4	—	89.1	—	92.4	—	—	93.1

38	40	40	39	38	40	37	40	42	38	40
30	35	39	36	35	37	36	37	34	33	35
78.9	87.5	97.5	92.3	92.1	92.5	97.3	92.5	81.0	86.8	87.4
47	47	54	50	50	52	45	58	55	52	51.5
22	21	21	21	21	21	20	20	22	22	21.5
46.8	44.7	38.9	42.0	42.0	40.4	44.4	34.5	40.0	42.3	42.0
51	51	50	51	41	45	41	50	50	46	49
40	36	45	41	33	35	35	41	37	34	38
78.4	70.6	90.0	80.4	80.5	77.8	85.4	82.0	74.0	73.9	78.1
203	206	224	217	204	210	188	218	216	204	211
190	198	212	204	196	196	—	210	208	195	201

Paa dette Sted maa jeg endnu omtale, at der hos nyfødte Børn er iagttaget en tydelig blaasort Plet over Krydset, som taber sig i Løbet af de første Leveaar¹⁾. Allerede Saabye²⁾ har omtalt denne Ejendommelighed for Vestgrønlændernes Vedkommende, og Eschricht fik Lejlighed til at minde om den i en af sine Afhandlinger om Hvalerne, men forøvrigt synes Iagttagelsen at være glemt og har i ethvert Tilfælde ikke efterladt sig noget Spor i den nyere anthropologiske Literatur. Iagttagelsen har imidlertid faaet en fornyet Betydning ved den Omstændighed, at Dr. E. Baelz i Tokio har omtalt en ganske lignende Plet paa samme Sted hos japanske Smaabørn, i en ny Afhandling om Japanernes Legeforhold³⁾. Dette kan neppe uden videre betegnes som et tilfældigt Sammentræf, og det er da heller ikke første Gang, at Opmærksomheden henledes paa et Slægtskab mellem Eskimoer og Japaner, men det vilde dog neppe være tilladeligt at lægge videre Vægt paa en saa isoleret Overensstemmelse, hvis ikke andre nyere Opdagelser tilskyndede yderligere til at tage Spørgsmaalet under Overvejelse. Som bekjendt er det vigtigste anatomiske Bevis imod Eskimoernes mongolske Afstamning hentet fra Hovedets Form, idet Mongolerne ere brachycephale, medens Eskimoerne ere dolicocephale ligesom Amerikas øvrige Befolkning, men ogsaa denne Indvending synes nu at skulle falde, efterat W. H. Dall⁴⁾ paa den amerikanske Side af Beringsstædet har funden Levninger af en uddød brachycephal Stamme.

¹⁾ I det tidligere udkomne Særtryk af nærværende Afhandling har denne Sætning ved en uheldig Gjengivelse af Kapt. Holms mundtlige Oplysninger faaet en mindre nøjagtig Form. Den her foretagne Omskrivning er uden Betydning for det følgende.

²⁾ Brudstykke af en Dagbog, holden i Grønland 1770—78. Odense 1816 p. 179.

³⁾ Die körperlichen Eigenschaften der Japaner. Mitth. d. deutschen Ges. f. Natur- u. Völkerkunde Ostasiens. Yokohama 1883. Ref. i Globus Bd. 48, 1885.

⁴⁾ Contributions to North American Ethnology. Vol. I. Wash. 1877.

Spørgsmaalet er imidlertid for omfattende og tilmed for dunkelt og indviklet til, at jeg finder Anledning til at gaa videre ind paa det her, men jeg skal dog bemærke, at det ikke vedkommer Spørgsmaalet om Eskimoernes seneste Herkomst, da deres mulige Indvandring fra Asien i ethvert Tilfælde ligger meget længere tilbage i Tiden end deres Indvandring i de arktiske Lande sydfra, som efter Rinks omfattende Undersøgelser vel nok maa anses for at være hævet over al Tvivl.

Regnbuehindens Farve er hos samtlige undersøgte Østgrønlændere angivet som brun, med enkelte Nuancer, — sortbrun, mørkbrun, graabrun — kun med en eneste Undtagelse, en 20aarig Pige fra Umanak, der havde blaa Øjne.

Haarfarven maa gennemgaaende betegnes som sort eller mørkbrun, men der viser sig her en ganske ejendommelig Kjønssforskjel, som maa omtales nærmere. Af den følgende tabellariske Sammenstilling, hvori jeg har samlet de opgivne Nuancer sortbrunt, brunsort, sortrødt (1 Mand) og mørkbrunt under Fællesbenævnelsen mørkbrunt, vil det ses, at det overvejende Antal af Østkystens Mænd have sort og Resten mørkbrunt Haar, medens kun tre Kvinder have sort og alle de andre mørkbrunt eller brunt Haar.

	Mænd.				Kvinder.			
	Antal.	sort.	mørk brunt.	brunt.	Antal.	sort.	mørk brunt.	brunt.
nordlige Østkyst	30	17	13	"	15	1	14	"
sydlige —	21	14	7	"	23	2	16	5
sydlige Vestkyst	21	16	4	1	24	16	8	"

Hvis der nu her var Tale om en virkelig Raceejendommelighed, som ikke vilde være særlig mærkværdig, saa var det besynderligt, at Kvinderne paa den sydlige Vestkyst forholdt sig i denne Henseende paa selv samme Maade, som Mændene baade her og paa hele Østkysten, da der efter alt andet at

dømme, dog ikke synes at være nogen væsentlig Forskjel paa disse to Stammer af samme Race, og man maa derfor søge en anden Forklaring. Man finder Løsningen paa Gaaden i en lille Bemærkning af Kapt. Holm ¹⁾ om, at Kvinderne daglig vaske Haaret i Urinballen, en Behandlingsmaade, som utvivlsomt let kan foranledige en saadan Farveforandring, og det hele er altsaa kun en Toilethemmelighed.

Behaaringen er i det hele rigelig. Hovedhaaret er glat og tæt; det klippes ikke. Mændene have i Reglen en vel udviklet Skjægvæxt, men de udrykke ofte Skjæget helt eller delvist. De have desuden Haar i Axillen, undertiden tillige paa Brystet og Benene, og begge Kjøen have behaarede Pubes. Skaldede Folk har man ikke set, og kun enkelte gamle Mænd havde graat Haar. Kvindernes Haar er kortere og navnlig finere end Mændenes, hvilket ogsaa har vist sig ved mikroskopisk Undersøgelse af en Samling Haarprøver, som Expeditionen har bragt hjem.

Det enkelte Haars Tværsnit er som hos de fleste andre Folkeslag eliptisk, neppe dobbelt saa langt som bredt. Skjønt jeg ikke troer, at man kan tillægge denne Karakter nogen videre systematisk Betydning, anfører jeg dog til nærmere Oplysning en Række af de fundne Maal, især for at vise, hvor betydelig kjønsforskjellen er.

	Bredde.	Længde.		Bredde.	Længde.
Mænd	0.08 ^{mm}	0.15 ^{mm}	Kvinder	0.07 ^{mm}	0.13 ^{mm}
	0.09	0.15		0.08	0.15
	0.09	0.14		0.08	0.14
	0.10	0.16		0.06	0.11
	0.08	0.15		0.08	0.13
	0.08	0.14		0.07	0.12
	0.10	0.15		0.06	0.10
	0.07	0.14		0.08	0.13
	0.07	0.15		0.08	0.12
	0.09	0.14		0.08	0.12
Gjsnit.	0.085 ^{mm}	0.147 ^{mm}	Gjsnit.	0.074 ^{mm}	0.125 ^{mm}

¹⁾ Geografisk Tidsskrift, 8de Bind, 1886, p. 90.

Hovedresultatet af de her refererede Undersøgelser turde være det, at Østgrønlønderne maa betragtes som en ren og ublandet Eskimostamme uden paaviselige Spor af fremmede Elementer. Forsaavidt som det er tilladt at slutte noget af det endnu sparsomme Sammenligningsmateriale, kan det tilføjes, at Østkystens Befolkning i fysisk Udvikling overgaar de fleste andre Østeskimøer og da navnlig de andre grønlandske Stammer, saavel de forkuede Horder, der flakke om ved Kysterne af Smiths Sund som den stærkt krydsede Befolkning i Vestkystens danske Handelsdistrikter. Om det under den samme Forudsætning desuden tør antages, at vi her ved Grænsen for den eskimoiske Races Udbredning staar overfor dens Kulmination, det vil i sidste Instans være afhængigt af, hvorledes man overhovedet opfatter dens Forhold til de nærbeslægtede Racer i Nordamerika og Østasien.
